

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-79>

VERIFICATION OF DECLARATIONS OF PUBLIC SERVANTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

ПЕРЕВІРКА ДЕКЛАРАЦІЙ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

Antonenko A. O.

*Postgraduate Student of Zaporizhia
National University*

Антоненко А. О.

*аспірант Запорізького національного
університету*

Тенденцією розвитку антикорупційного законодавства зарубіжних країн є посилення контролю щодо доходів і витрат суб'єктів, наділених публічно-владними повноваженнями, що обумовлено необхідністю комплексного підходу до вирішення питань підвищення ефективності державної служби, включаючи і таке важливе завдання, як боротьба з корупцією та економічними зловживаннями в системі державних органів. Цей підхід вимагає забезпечення прозорості діяльності зазначених осіб, яка й може бути досягнута шляхом вдосконалення форм звітності, зокрема введення більш комплексного і докладного декларування доходів і витрат. При цьому дві зазначені категорії повинні розглядатися як сукупність відомостей, що максимально відображають майнове і фінансове становище (фінансові інтереси) відповідних суб'єктів.

Аналіз зарубіжного законодавства свідчить, що в сучасній практиці вироблено дуже широке поняття майнових і фінансових інтересів державних службовців, яке по суті охоплює як основні види доходів, так і основні види витрат. Зокрема, при визначенні доходів і витрат враховуються відомості не тільки про саме майно у вигляді об'єктів власності (будинків, квартир, машин, яхт і т.д.) і цінних паперів (акцій, облігацій і т. д.), але і про його «рух» - купівлю, продаж рухомого та нерухомого майна, прибутки та витрати від інвестицій та цінних паперів та ін. Крім того, в якості категорій, що підлягають декларуванню, розглядаються компенсаційні, страхові виплати та інші види прямих і непрямих надходжень, а також фінансових вигод і переваг, які прямо або побічно отримані або можуть бути отримані в майбутньому у зв'язку з відповідним видом діяльності або участі. Це, безумовно, ускладнює завдання, що стоять перед контролюючими органами, та вимагає

підвищення спеціалізації осіб, які здійснюють контрольні функції, координації діяльності відповідних відомств.

Реалізація цього напрямку контрольної діяльності отримала значний розвиток в останні роки в багатьох державах. Як правило, воно формалізовано у формі декларування, здійснюваного шляхом заповнення спеціальних форм (декларацій, звітів, анкет), які набувають все більшу ступінь деталізації і диференціації. Особливо це характерно для держав, які прагнуть підняти на новий рівень систему заходів по боротьбі з корупцією та економічною злочинністю. Це, зокрема, Сполучені Штати Америки, в яких загальною вимогою щодо більшості категорій державних службовців або осіб, які заміщують публічні посади, є обов'язок подання перед початком службової діяльності або при вступі на посаду і далі щорічно декларацій про майновий і фінансовий стан і фінансові інтереси.

До декларації включається розлогий перелік відомостей про всі дійсні або потенційні доходи та витрати як самих державних службовців, так і членів їх сімей (як правило, подружжя та неповнолітніх дітей). Інтерес громадськості до цієї форми контролю незмінно зростає, як зростає і кількість виявлених порушень, про що свідчить безліч публікацій в американській пресі про фінансові зловживання чиновників, нерідко високопоставлених.

У США застосовується модель, відповідно до якої подаються відомості вносяться в три різні декларації. Зокрема, державні службовці, які займають вищі позиції на державній службі (позиція 15 класифікації), а також посадові особи, які входять до Служби старших керівників, зобов'язані подавати три види декларацій про їх фінансове становище. Перша-подається протягом 30 днів по завершенні операцій, що підлягають декларуванню, друга - по завершенні фінансового року, третя - перед припиненням трудових відносин з конкретним Міністерством або відомством [1].

Значна увага у США приділяється тому, щоб інформація про доходи чиновників могла бути доступна контролю з боку громадськості. Цим цілям служать спеціальні законодавчі норми про доступ до інформації. У той же час цим законодавством передбачається, що подібна інформація не повинна використовуватися в порушення законодавчих приписів, зокрема в комерційних цілях. Таким чином, відомості, що містяться в деклараціях, можуть бути оприлюднені виключно в межах, встановлених законом.

Для ілюстрації характеру та обсягу інформації, що підлягає розкриттю, наведемо приклад. Законом США «Про етику в органах виконавчої влади» (1978 р.), у якому встановлено, що посадові особи

зобов'язані публічно повідомляти про доходи, отримані з різних джерел, подарунки, угоди, активи і пасиви, а також про посади, які вони займали в комерційних і некомерційних організаціях. Подарунки, оплата харчування та проживання, транспортні витрати повинні бути оприлюднені в тому випадку, якщо протягом календарного року в цілому вони перевищують встановлену Законом суму [2].

Доходи, отримані від дивідендів, процентів, оренди та прибутку на вкладений капітал, які перевищують 100 доларів США, повинні бути розподілені за дев'ятьма категоріями, що передбачають суми менше 1000 доларів до понад 5 млн доларів США. Посадові особи зобов'язані повідомляти про всі відповідні операції, включаючи опис угоди, дату і ступінь участі при купівлі, продажу або обміні нерухомості, акцій, облігацій та ін. Крім того, посадова особа повинна повідомляти особисті дані особи, яка здійснила на її адресу виплати на суму, що перевищує 5 тис. доларів протягом двох років, що передують подачі першої декларації в якості посадової особи.

З метою публічного контролю за задекларованими відомостями у США передбачено ведення спеціального реєстру, в якому відображаються основні позиції декларування. Обов'язок ведення реєстрів як особлива контрольна функція покладається на уповноважений державний орган. Відповідальність за ведення Реєстру може бути покладена на міністра, спеціальну посадову особу, спеціального уповноваженого. Такі реєстри, як правило, підлягають опублікуванню, в тому числі електронному. При цьому зазвичай враховуються ті чи інші обмеження щодо розкриття деяких видів інформації з метою захисту права на приватне життя. Відповідно в закордонному законодавстві встановлюється відповідальність за незаконне розголошення інформації, в тому числі про доходи і витрати, яка у випадках, передбачених законом, розглядається як конфіденційна, тобто не підлягає розголошенню [1].

У США обов'язки з перевірки дотримання правил щодо конфлікту інтересів і своєчасного повідомлення про його виникнення, перевірки декларацій про доходи, майно та фінансові інтереси покладені на управління з етики в системі органів управління. При цьому контролю підлягає правильність заповнення форм, а також повнота представленої в них інформації. У разі якщо виявлені будь-які порушення, може бути порушена процедура притягнення до дисциплінарної відповідальності. Контроль за декларуванням здійснюється в рамках загального контролю за всіма аспектами діяльності державних службовців. Крім зазначених спеціальних органів контрольні повноваження щодо доходів і витрат державних службовців можуть здійснюватися

спеціалізованими фінансовими відомствами (Міністерство фінансів, податкові органи, органи аудиту та інші органи фінансового контролю) в межах їх компетенції [3].

Отже, можна констатувати, що запровадження позитивного досвіду США у сфері декларування доходів і витрат публічних службовців в Україні сприяє вдосконаленню національної системи боротьби з корупцією, а модель громадського контролю за життям суб'єктів, наділених публічно-владними повноваженнями, може бути запозичена, але з обов'язковим врахуванням українських національних традицій.

Література:

1. Тимошенко И. Г., Касаткина Н. М., Терещенкова Н. Ю. Контроль доходов и расходов служащих государственного аппарата. URL : https://studref.com/627945/pravo/kontrol_dohodov_rashodov_sluzhaschih_gosudarstvennogo_apparata.

2. Кодекс етики для державної служби США. URL : <https://uk.lifehackk.com/44-code-of-ethics-for-us-government-service-4052443-7214/>

3. Штумф Б.А. Опыт зарубежных стран по декларированию доходов и расходов государственных служащих. URL : <https://moluch.ru/archive/393/86783/>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-80>

ECHR CASE LAW ON ENSURING GENDER EQUALITY IN THE WORKPLACE

СУДОВА ПРАКТИКА ЄСПЛ З ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У СФЕРІ ПРАЦІ

Burma I. P.

*Applicant of the Research Institute
of Public Law*

Бурма І. П.

*здобувач Науково-дослідного
інституту публічного права*

У справах *Kalanke v. Bremen* (С-450/93, 17 жовтня 1995) [1] та *Marschall v. Land NRW* (С-409/95, 11 листопада 1997) [2] було встановлено, що в ФРН було запроваджено квотне дотримання балансу між чоловіками та жінками, що за висновком Суду ЄС порушує